Oplata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Рік III. Луцьк. Вівторок, дня 29 травня 1928 р. Ч. 20 (81)

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА

Орган Українського Національно-Демократичного Об'єднання.

Ціна 20 гр.

Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 18.

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чвертьрічно 3 зол., на пів року 5 зол 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. долари або їх вартість в иншій валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

І радикали з ними...

Хто пильно читає українську пресу, той зауважив, що найчастішою темою всіх соціялістичних і урядових часописів є УНДО.

В поході проти Українського Національно-Демократичного Об'єднання якось дивно об'єдналися і „Громадський Голос", і „Селянський Шлях", і „Українська Нива", і сельробівські газети і т. д.

Цей спільний протиундівський фронт радикальних і урядових часописів є просто зворушуючим.

Завдання урядової та москвофільсько-червоної преси є всім відомі і зрозумілі. І говорити про це було би зайвим.

Але поведінка соц.-радикалів не може не викликати здивовання і тим більше, що вони, як самі виявляють, стоять на національному грунті.

Власне через те й вважаємо за необхідне сказати кілька слів про той дивовижний похід, який веде проти нас орган соц.-радикалів, „Громадський Голос", після виборів. Здавалося б, що коли затих виборчий бій, інтереси загально-національні повинні б подиктувати українцям—подумати про оборону нашого внутрішнього фронту.

Фронт цей є загрожений вже від десяти років. Рік за роком він слабшає. В останньому часі насовується на нас ще одна загроза в вигляді нових проєктів, які мають на меті знівелювати нас остаточно, позбавивши наші економічні і культурно-освітні установи незалежности.

Найгрізнішим є те, що в спадщину від царату ми одержали національну малосвідомість мас, безприкладну в инших народів. На цій малосвідомости і будуються ріжні нівеляційні пляни та жирують ріжні спекулянти, яких малосвідомі маси не завжди вміють відріжнити від своїх дійсних оборонців.

Перед обличчям такої грізної ситуації кожний українець, до якої б національної партії не належав, мусів би перш за все подумати про рятунок самого існування народу.

А це є можливе лише через об'єднання всіх національних сил.

Маючи на увазі цю грізну ситуацію, УНДО, яке на прапорі свому написало найнеобхідніше під цей момент гасло: „об'єднання національно-демократичних сил", весь час вживало заходів до такого об'єднання, а саме:

Кликало соц.-радикалів до спільного виборчого бльоку; вони поставили власні партійні інтереси вище загального добра, пішли окремо і спричинилися до втрати певної кількости мандатів.

Після виборів посли з УНДО-я знов закликали соц.-радикалів до створення спільного українського посольського клюбу, для чого запросили на спільне засідання як соц.-радикалів, так і сельсоюзників; але ті знов ухилилися від спільної праці в одному клюбі, згоджуючись натомісць технично працювати з послами з УНДО-я. Отже офіційно в Соймі радикали виступають з УНДОм і білорусами, як один клюб, але на ділі відділися і ведуть роботу на місцях проти УНДО-я, допускаючись демагогічних випадів у своїх органах.

З цих коротких інформацій наше селянство знає, хто кличе до згоди і спільної боротьби проти тої небезпеки, що насовується на нас, а хто сіє розбрат та внутрішню гризню.

Нащо вона потрібна радикалам—це инша справа. Ми стверджуємо лише факт, що вони за всяку ціну хочуть якнайглибше порізати наше національне тіло на шматки, за що їм дуже вдячні наші сусіди і не виступають проти них так, як проти нас.

Але чи буде їм вдячне наше селянство за цю роботу?

Про це скаже час

Час покаже і те, по чиїм боці стане наше селянство—чи по боці УНДО-я, яке працює над створенням єдиного національного фронту для оборони самого життя українського народу, чи по боці радикалів та инших, яким ходить не про нарід, а про свої вузько партійні інтереси.

Кажемо все це не для того, щоб полємізувати з радикалами, бо взагалі не маємо до цього охоти, а для того, щоб знало селянство, до чого прямує УНДО і за що так дружно атакують його радикали на спілку з московськими союзниками-сельробами та „одинковцями".

— —

Нові податки

Польський уряд вніс до сойму три проєкти нових податкових законів.

1. Проєкт сталого маєткового податку, яким мають бути обтяжені торговельні і промислові заклади та земельні маєтности понад 20 гектарів.

2. Проєкт закону про вирівнання грунтового податку. Те „вирівнання" є звичайною підвижкою грунтового податку, яка не на всіх землях Польщі є однаковою, а на наших землях виносить 100 проц. Міністерство скарбу пояснює, що в порівнянню до 1924 р., теперішня підвижка податку є дійсно тільки вирівнанням, бо тоді 100 кг жита коштувало 2·50 долярів, а тепер 4·50 долярів. Може й справді це кого потішить.

3. Проєкт закону про державний будинковий податок. Пересічно для рільних господарств цей податок має виносити 20 з л. річно, платних в двох ратах. Відповідно до оцінки маєтку і вартости будинку виноситиме податок від 7 до 300 зол. річно. Цьому податкові малиб підлягати на селі всі будинки мешкальні, торговельні і промислові.

Наразі—це тільки проєкти.

— —

Сойм і Сенат

Засідання Сойму

Засідання сойму визначено на 22 ц. травня. На порядку дня засідання було між иншим: перше читання зяконопроєкту про амнестію з приводу 10-ліття самостійности Польщі і перше читання проєктів трьох нових податкових законів, про які пишеться в иншому місці нашої газети.

Соймові комісії

Всі соймові комісії мають клопіт з президентськими декретами. Як відомо, президент, на підставі уповноваження попереднього сойму, видав цілу масу декретів з силою законів, з яких багато більшість теперішнього сойму хоче скасувати. Про це, яким чином касувати ці декрети, тепер і свариться.

З діяльности наших послів

Пос. Остап Луцький (УНДО) був в Раді Міністрів, у міністерстві внутр. справ і в Банку Рольнім у справі виповідження кредитів українській кооперації в Галичині. Виявилось, що це зробив „Банк Господарства Крайового" без порозуміння з Банком Рольним. Цю справу мають порушити на бюджетовій комісії.

Послам Блажкевичеві і Барановi (УНДО) доручено реферувати в соймі внески Українського Клюбу про правну самостійність християнської громади в Бориславі і про декрет в справі обороту селянською землею.

Видача судам посла Сохацкого

На останньому засіданню сойму видано судам комуністичного посла Сохацкого. Кажуть, що Сохацкі вже втік до більшовиків.

Російські ес-ери проти „расчлененія Россіи"

З ріжних соціялістичних груп утворилася закордоном т. зв. „Соціялістична Ліга Нового Сходу". Ліга стремить до рівноправности всіх народів на Сході Европи, а входять до неї деякі російські й українські ес-ери. В половині травня відбувся в Парижі з'їзд рос. ес-ерів, на якому „самымъ решительнымъ образомъ" осуджено тих рос. ес ерів, що вийшли до Ліги, якої завдання і діяльність „направлены на расчлененіе Россіи".—Щож—всі вони від найправіщих до найлівіщих одним миром мазані.

Селянам необхідна допомога!

З ріжних місць Волині надходять відомости про кепські вигляди на урожай. Озимина навіть дуже кепська. В де-яких місцях селяне мусіли сіяти другий раз. Грошей на це нема. Українським банкам кредити обмежені й вони не можуть задовольнити й сотої частини запотребовання на позички. Цю обставину використовують міські гандлярі, які позичають селянам гроші на великі проценти під майбутній урожай, скуповуючи його по 4 зол. за пуд пшениці.

Населення руйнується, не маючи грошей, а тут бавляться в проєкти якихось політичних польсько-українських банків.

Чи не досить уже цих „проєктів", які все одно зійдуть на марно.

Охорона воєнних могил

Українське Т-во Охорони Воєнних Могил у Львові подає в пресі звіти про членів опікунів українських стрілецьких могил. Ріжні інституції й окремі особи беруть на себе опікунство одною а то й більше могилами і на ту ціль складають по 15 зол. на утримання в порядку тих могил, якими опікуються.

Таке поставлення справи охорони воєнних могил з певністю причиниться до утримання в доброму стані могил, які в це лихоліття мусять бути для нас святощами, що нагадують нам світле змагання за волю в минулому й побуджують до жертвенного чину для добра народу в теперішньому й майбутньому.—На це повинні звернути свою увагу й наші північно-західні землі.

На допомогу болгарам

Підчас Великодніх Свят православна Болгарія пережила страшний землетрус. Зрівняно з землею кілька міст і багато сіл, при чому майже десята частина населення залишилася без помешкань.

З метою допомоги жертвам землетрусу митрополит Діонісій назначив спеціяльну збірку по церквах митрополії на день 10 червня (неділя Всіх Святих) і видав з цього приводу відозву до єпископів, духовенства й віруючих—українською й російською мовою. Відозва закликає до допомоги жертвам землетрусу тої країни, з якої вийшли первоучителі славянські, Св. Кирило і Мефодій.

Річниця смерти бл. п. Симона Петлюри. 25.V. минуло два роки з дня вбивства в Парижі Головного Отамана Військ УНР. Симона Петлюри.

Конгрес Сельроба-правиці.—З компетентних джерел нас інформують, що в червні м-ці має відбутись Конгрес сельроба-правиці, на якому мають бути вирішено, що робити далі в звязку з „халепою" яка утворилась в Сельробі.

Наша кооперація

I.

Земельний голод, брак заробітків, утруднена а то й неможлива заробіткова еміграція, постійне убожіння народніх мас — це у нас загальне явище. Коли додати до цього ще й страшний визиск села при збуванню чи набуванню ріжних продуктів, то, здається, що й виходу нема зі страшного становища.

В таких умовах можна шукати порятунку тільки в самодопомові. І в цьому напрямі зростає з кожним днем свідомість нашого села, а очі зубожілого й безрадного народу щораз більше звертаються в бік кооперації, як одинокого засобу самопомочі і заради лихові.

Війна з її руйнуючими наслідками зруйнувала й довоєнну кооперацію і підкопала свідомість її ваги в очах широких народніх мас. Але життя вимагало свого, і кооперація почала поволі знов відвойовувати стрaчені позиції.

На наших землях починають повставати одна за другою споживчі кооперативи, основуються повітові союзи кооператив, робляться спроби відnови довоєнних кредитових кооператив. Одначе, як це доказує теперішній стан Повітових Союзів Кооператив, все це було слабке, нетривале, збудоване на крихких підставах і за малими виїмками ледве животіло, а то й зовсім гинуло. Бракувало кооперативам ідейного проводу, знання, як вести діло, часто-густо ініціятори використовували кооперативи для своїх особистих цілей, а найважніще, що кооперативи не мали свого об'єднуючого центру і кожна була залишена сама собі, як покинутий човен на розбурханих хвилях.

Зрозуміли це наші кооператори і вже в 1923 р. скликають в Луцьку краєвий кооперативний З'їзд, а далі відбувають кооперативні конференції в рр 1925, 1926 і 1927 все з метою направи стану кооперації і звязання її спільними нитками.

Все це ні до чого не довело й існуючі кооперативи далі працювали по свойому, кожна сама для себе. Зібрати відомости про всі кооперативи й представити хоч приблизний стан всієї кооперації на наших півн.-західніх землях було просто неможливо. А тим самим і зарадити лиху було трудно.

Тільки згодом в центрі уваги нашої кооперації стає Ревізійний Союз Українських Кооператив, як єдиний орган, що міг би скупчити й направити на правильний шлях нашу кооперацію.

Але Р. С. У. К. не зразу міг занятися нашою кооперацією. З одного боку всю свою увагу він мусів скупчити на відбудованню української кооперації в Галичині, а з другого—не мав навіть формального права поширювати свою діяльність на терени поза Галичиною. І тільки в 1927 р. бачимо на Волині перших інструкторів Р. С. У. К., а з 15 жовтня тогож року маємо вже в Луцьку Інспекторат Р. С. У. К. для обслуги всіх наших північнозах. земель.

З відкриттям в Луцьку Інспекторату Р. С. У. К. можна сказати, почався для нашої кооперації новий світліщий період життя й розвитку. Поволі, але пляномірно і постійно Ревізійний Союз У. К. прибирає нашу кооперацію до рук, усуваючи дотеперішні її браки і створюючи догіднійші умови розвитку кооператив.

(Закінчення буде).

Ст—ко.

Що діється в світі

Суд над „саботажниками" інжінерами в Москві.

В Москві почався суд над 53-ома арештованими інжінерами з Донецького Басейну, яким закидують більшовики саботаж. Процес є наскрізь політичний, бо акт оскарження втягає у справу аж три держави (Німеччину, Францію і Польщу), з якими ніби то мала звязок саботажова донецька організація.

Більшовики роблять з процесу величезну сенсацію і намагаються використати його для своїх пропагандових цілей. Процес будуть фільмувати, а крім того, на салі уставлено мікрофон, який передаватиме по радіо перебіг процесу цілому світові.

Від 1926 р. таємна організація ніби-то руйнувала більшовицький промисл. А на ділі—то більшовики хочуть звалити вину за свою руїницьку господарку на своїх ворогів.

Німецькі вибори.

На днях відбулися вибори до німецького парляменту. Німецька виборча ординація не передбачає, скільки має бути послів, а тільки кожних 60.000 голосів дає одного посла. При теперішніх виборах чоловіки й жінки дістали ріжні картки голосовання, щоби таким чином встановити, скільки голосувало чоловіків і жінок і який був вплив жінок на вибори. По цілій Німеччині йшла жива передвиборча агітація, а в деяких місцевостях дійшло аж до крівавих сутичок між соціялістами й комуністами. Самі вибори пройшли спокійно.

Литовський міністер Вальдемарас в Льондоні.

Мін. Вальдемарас виїхав на кілька днів до Льондону. Догадуються, що ця поїздка є в звязку з оживленням англійської політики над Балтійським морем. Інші кажуть, що Вальдемарас просто поїхав шукати підтримки на найближче засідання Ліги Народів.

Дописи

Ювілейна вистава.

(м. Кремянець)

27-го травня режисер-інструктор при Кремянецькім Т-ві „Просвіта", артист Київськ український. театру, Гриць Березовський, з нагоди свого 50 ліття і 28 літ театральної праці, ставить в Кремянці пєсу Ібзена „Примари", в якій виступає сам в ролі Освальда. Решта роль розподілена поміж кращими силами просвітянського аматорського гуртка. Гриць Березовський родився в 1878 р. на Катеринославщині. Далекий його прадід був кошовим за часів Богдана Хмельницького і називався Береза. Першу науку Березовський одержав в Катеринославській Дух. Семінарії, потім учився в технічній школі в Москві. До театру вступає в 1900 р. і з перервами грає в російських трупах: Самарина, Кожевнікова, Вр. Адельгейм, та в українських: Ванченка, Кутелова. Також організує власну трупу з арт. Чубатим. З 1906 р. вступає до театру М. К. Садовського, де перебуває до 23-го січня 1919 р. За Укр. Уряду служить в Держ. Театрі, під керуванням Садовського, актором і адміністратором. По ліквідації Держ. Театру Березовський переїздить до Галичини і з 16 го серпня 1920 р. вступає до Львівськ.

Володимир Островський.

ЛУЦЬКИЙ БРАТЧИК

Легенда про Луцьке Чеснохресне Братство. *)

I.

Велика руїна вже крилами тління
Смертельно торкнулась просторів Волині.
Що вчора пишалося блеском цвітіння,
У гробі історії вже лежало нині.

Колишню могутність розвіяли вітри.
Століття підгризли фундамент держави.
В соборах збіднілих не сяяли митри.
Згасали останні вже проміні слави.

Волине! Волине! Що сталось з тобою?
Це ти? ця жебрачка в чужій загороді?
Хіба ж уплили твої сили з водою?
Хіба позгасали вогні у народі?

II.

Що ні крок — то коршма,
Все пани будували.
Грошеняток нема?
Гей! Про це й не питали.
Добрий був пан шинкар,
Брав він замість готівки
Масло, яйця, товар,
Коні, кози, корівки.
Отож пили старі,
Пили хлопці, дівчата.
І росли пустирі,
І біда, і „байстрята".

III.

Як раннє світло сонну тирсу будить,
Та як тремтить вона від холоду нічного,
Шумить, зітхає, темрявою нудить
І просить сходу сонця золотого, —

Так серед темряви, в старім гріхі,
В цікпих сітках розпусти, алькоголю,
Занудився народ наш по красі
І снить почав про кращу, світлу долю.

„Не може бути так! — пройшло луною
По Луцьку, селах, по дворах Волині. —
Стихає пісня, як перед грозою,
Руїна змієм заповза в святині.

Без боротьби, неначе у-ві сні,
Не вірячи собі, ні брату свому,
У ланцюгах буденної борні,
Ми гинемо у намулі чужому".

Отак в той час лунало над країною.
Не було того, хто пораду дав би,
Чи був би жінкою, чи-то мущиною,
Аби рятунку прапор в руки взяв би.

IV.

Неначе лісу шемранина
В ту мить, як сонце сходить,
Загомоніла вся країна:
„Пророк по селах ходить!

Худенький, босий, півобдертий,
Лице вогнем палає.
В святому подвизі упертий,
Натхнено промовляє:

„Вкраїнці, браття милі, любі!
Загинете у бруді!
І не врятують вас від згуби
Ні злі, ні добрі люде.

Бо в вас немає головного —
Народнього єднання,
Та почування всесвятого—
Братерства почування.

Отож беріть кресало в руки
Та іскру добувайте!
Через всежертви, через муки
Скрізь „Братства" закладайте!

Наш край вони давно рятують,—
І в Київі і в Львові,—

театру „Бесіди", під фірмою „Незалежного Театру", де працює як режисер і актор, а в 1921 р. переходить на ту саму посаду до театру Йосипа Стадника, потім до „Т-ва Драмат. Театру", а в 1922 р.—до театру „імені Франка" в Дрогобичі. Потім працює в с. Ясиниця-Сильна в читальні „Просвіта". В листопаді 1922 р. заанґажовано п. Березовського до „Руського Театру", Ужгородської „Просвіти". Згодом він знов повертається до театру „Бесіди" у Львові, під дир. И. Стадника. З 1924 р. вступае до театру Н. Бойка, з яким їде на забуту всіма—Лемківщину. Артист Березовський в своїх артистичних виступах дав багато художніх креацій. А виступав він багато разів, як у побутових українських, так і европейських п'єсах. Досить сказати, що—напр.—в ролі Мордохая („Бондарівна") він виступав до 400 разів, а в ролі Чаплинського („Б. Хмельницький") —до 200 разів. Мандрівниче театральне життя на еміграції, тяжкі матеріяльні умови та несприяючи моральні, надломили здоровля Березовського, і він був примушений залишити театр і оселититись в Перемишлі; тут він перебував з 1925 р. до вересня 1927 р, граючи з ріжними аматорск. гуртками, а з серпня 1927 р. Березовський одержав ангажемент до Кремянецького Повітового Т-ва „Просвіта" режисером-інструктором, де й працює до нині. В день його 50 ліття бажаємо йому сили та здоровля, аби він міг і надалі провадити свою працю, поширюючи знання театрального мистецтва в аматорських гуртках при читальнях нашої „Просвіти". Щасти Йому Боже.

Кремянецький

З Володимирської „Просвіти".

13.V відбулися загальні збори Володимирської „Просвіти". Вибрано нову раду Т-ва. Голозою др. А Річинський; заст. голови Х. Озеров; скарбник др. Полянський; бібліотекар і господар Всеволод Березовський; заступниками до них Тамара Краевська і Юхим Бунда. До ревізійної комісії обрано: Н. Михалевича з Володимира і М. Зайводу з м. Порицька; заступником Л. Пашкевича. Збори пройшли в діловому тоні; характерною була мала присутність володимирського міщанства та місцевої української інтелігенції; зате від сільських філій з'явилося представників у четверо більше, ніж звичайно бувало в минулі роки. Чогось то завитав на ці загальні збори також одинкович Сегейда з відомим редактором Певним. Мабуть, хотіли спекти якусь печеню, але це їм не вдалося.

Виборча і післявиборча похлібка.

(с. Борсуки на Кремянеччині).

Невідомо, як в инших околицях, а у нас останні вибори до сойму й сенату де кому дадуться добре в тямки. Візьмем, наприклад, В. Оболя з Борсук, кандидата на посла з листи 18; йому то приходилось навіщати в часі виборчої акції кілька раз місцевий постерунок, та підписати кілька протоколів про ріжні шкаралупні справи. Скінчились справи з протоколами, а тепер ідуть чергові визови Кремянецького староства. Чого доброго ще доведеться йому платити льокальні відшкодовання за позбивані в помешканнях постерунку і староства пороги.

Бошко.

З життя Волині

Таємниче зникнення хлопця. Якось так швидко після Великодн. Свят пропав учень 4 кл. Духовної Семинарії, що в Кремянці, — Бруховський, син священника с. Цицинівки, Кремянецького пов. За кілька днів перед тим дістав він од батьків трохи грошей на своє утримання і... пропав. Невдовзі після того до ректора Семинарії передано листа, в якому Бруховський (але не своєю рукою) пише, віби то його зловлено на Тунацькому кладовищі, завязано на голову мішка і вкинуто до льоху, а потім вивезено до Шумська... На підставі цього поширилась було чутка, що Бруховського вбито жидами для справ рітуальних, але швидко ця чутка заглохла. Бо ж усім ясно, що присланий лист є правдоподібно містифікацією самого Бруховського, який таким способом хоче замести за собою сліди. Справою тею зацікавилась поліція...

З адміністраційних практик на Волині. Нас інформують, що начальник району в Острозі (комісар здолбунівського староства) закликав голову надзірної ради Острожського союзу укр. кооператив п. Шкребія (селянин) і запропонув йому усунути дотеперішне правління союзу, яке, на його думку є невідповідне (йому не подобається). Льояльний голова ради скликав раду і передав їй вимогу п. начальника. Одначе більшістю „полецене" того начальника провалене і правління лишилось. Справу його дальшого урядування вирішать загальні збори.

Боротьба приватних крамарів з кооперативою. Приватні крамарі с. Бужан на Горохівщині намовили одного селянина знищити, за винагороду, ділові книжки кооперативи того села і крамницю підпалити. Але це не вдалось. Справою зайнялась поліція.

Нова філія „Просвіти". 6.V. ц. р. відбулись загальні збори в справі заложення філії Луцької „Просвіти" в с. Боровичах, тростянецької гм. Це перша філія на цілу тростянецьку гміну. Бажаємо їй успіху в праці. За прикладом с. Борович мусять піти инші сусідні села, де досі філій „Просвіти" нема.

Підвищення асекураційного податку. Були серед селян такі, які сподівалися, що, згідно з обіцянками, після виборів будуть зменшені податки. Та завелися, бо сталося якраз навпаки. Польська дирекція взаємного обезпечення збільшила страховий (асекураційний) податок майже на сто відсотків. Отже тепер селяне мусять платити страховки майже в два рази більше.

З просвітянського руху в Луцькому повіті. 7.IV. ц. р. відбулись Загальні Збори членів Філії „Просвіти" в Полонці. До ради філії обрано: головою Василя Романюка, заступниками: Федося Мельничука і Петра Мельничука, скарбником Василя Гаврилюка і секретарем Максима Моколюка.

— 17.IV. ц. р. відбулись Загальні Збори членів філії „Просвіти" в Шклїні. До Ради обрано: головою Максима Шевчука, заступником Уляна Ковачука, скарбником Степана Тивонюка і секретарем Оксента Поліщука.

Культурно-освітній рух. Діяльність філій Луцької Повітової „Просвіти" виявляється головним чином у виставах, обходах національних свят, загальних зборах, у тому, що селяне на місцях можуть виконати власними силами. Найбільше всього мають замилування наші просвітяне до вистав. В квітні відбулися українські вистави по таких селах: Рудка Козинська (16.IV), Сильно (16.IV), Мошаниця (16.IV), Підгайці (16.IV), Шкілнь (16.IV), Богушівка (16.IV), Котів (16.IV), Клепачів (16.IV), Ратнів (16.IV), Зубільно (16.IV), Уляники (16.IV), Олика (16, 22.IV), Пальче (15.IV), Лагодівка (16.IV), Пілганів (16, 17.IV), Юзефини (16.IV), Торчин (16, 17.IV), Рожище (18, 22.IV), Гать (16.IV), Ромашківка (22.IV), Полонка (15.IV), Вискупичі (16.IV), Лаврів (15, 16, 17.IV), Жидичин (18.IV).

Тарасове свято обходили такі філії: Рожище, Олика, Тростянець, а Загальні Збори відбули: Чаруків, Садів, Рудка Козинська, Шклінь, Зубільно, Полонка, Гнідава.

Підозрілий склад зброї в Дубні. На днях згоріли в Дубні будинки домовласника Тимофєєва. Підчас пожежі почали вибухати набої, а відламком гранати був навіть ранений один учень. По зліквідованню пожежі поліція перевела ревізію оцілілих забудовань Тимофєєва. Найдено 7 рушниць рос. системи, багато набоїв, кільканадцять кулеметних стрічок і піроксиліну. Звідки і на віщо все це перетримув Т., невідомо. Тімофєєв є росіянином.

З діяльности філії „Просвіти" в м. Рожищах. З часу, як на чолі філії „Просвіти" в Рожищах став п. Филипович (керовник відділу Українбанку), рожиська Філія виявляе активну діяльність. Заходами філії 17.IV. відбувся концерт (хор і сольоспіви) а 18.IV — свято на честь Т. Шевченка. В програм свята входили хорові співи, деклямації, 2 дії „Невольника" та реферат, який виголосив пос. Власовський. Концерт і свято пройшли успішно. На подяку заслуговують п. М. Лукомський, студент політехніки, п. Ніна Лукомська та Олекса Козачук. Драматичний гурток філії з часу відновлення праці філією поставив уже кілька вистав і за одержані гроші найняв помешкання для Філії.

Бунт у Рівенській тюрмі. 4.V. збунтувалось у Рів. тюрмі 130 вязнів. Для успокоєння вязнів визвано аж відділ війська. Причини бунту покі невідома.

Загальні збори філії „Просвіти".—19.IV ц. р. відбулися загальні збори філії Луцької „Просвіти" в с. Садові. Головував М. Вишнівський. Філія в Садові належить до діяльніщих. Передплачує 5 часописів, має бібліотеку з 223 книжок, є хор і аматорський гурток. Обрано нову раду філії, до якої війшли: головою Василь Стаднюк, заст. голови Лаврін Міщук, секретарем Володимир Куліш і скарбником Антін Самчук.

— 6.V. відбулися загальні збори філії „Просвіти" в с. Пальче, олицької гм.

Загальні Збори Кремянецької „Просвіти". 29 квітня відбулися річні Загальні Збори Кремянецької повітової „Просвіти". Коли в році минулому збори проходили бурхливо, з великим сельробівським криком і галасам, то цього року пройшли вони надзвичайно спокійно й річево. Чи то не стало енергії у наших „молодцов", чи то вже вони порозумнішали? А може й совість не дозволила їм авантурувати в той час, коли й наша „Просвіта", як і всі „Просвіти" на Волині, стоїть перед великою небезпекою, що чигве на її життя?...

Після Загальних Зборів Рада Кремянецької „Просвіти" уконституовалася так: голова М. Черкавський, заступн. голови—С. Жук, скарбник — Б. Козубський, секретар—М. Маринюк і член—Терновий.

Багато там людей гуртують
На вірі й рідній мові.

V.

У Луцьку на площі великії збори.
Там шляхта вкраїнська в червоних жупанах,
Тут самі міщане, чи пак — „глодомори"
А там знов селяне в свитках домотканих.

Священик у ризі, пошитій з ряднини,
Із требником дяк, паламар із кадилом,
Зібралися слухать пророка країни,
Що в його волосся давно посивіло.

VI.

Як грім—промовця голос,
Натхнений і пророчий.
Слова — як блискавиці
На темнім небі ночі.

Огонь, мороз і дріж
Юрбу ураз проймае.
А він — іще, іще
Вогненно промовляе:

„Єдина сила — Братство!
Воно ось тут повстане.
І в нашім місті Луцьку
Нова доба настане

Ви тут його заложите,
Жінки і чоловіки,
І Братством Чеснохресним
Прославитесь на віки.

Збудуєте ви церкву,
Що простоїть століття,
То зникне, то повстане
З руїни лихоліття.

У день її посвяти
Я знов до вас загляну...
Тепер же—прощавайте,
Працюйте без догани"...

Сказав — і мертва тиша
Всю площу раптом вкрила.
—А де ж то він? Він зник,
—Як дух... — загомоніло.

VII.

Віщання пророче все дійсністю стало.
Заклалося Братство Чесного Хреста,
На тім самім місці собор збудували
На славу Волині і славу Христа.

Настав день великий—собор освятити.
Зібралися братчики, сестри, прочане.
Великії юрби, що їх не й злічити:
Духовні і шляхта, міщане й селяне.

Ждуть „братчика першого" свого—пророка.
Враз чудо: як з неба з'явився в соборі
І тихо промовив: „Ні серця, ні ока
Не можу відвесть від краси цього твору.

Тому залишаюсь я з вами на віки"..
Розкрилась стіна—і він в неї ввійшов.
І кажуть побожно старі чоловіки,
Що знов би він вийшов, та час не прийшов.

А вийде він знову з холодного муру,
Коли Чеснохресний собор відновиться
В колишній красі—в мозаіках, в мармурі
І в золоті бань його—світ заглядиться.

Луцьк, 21 травня 1928 р.

---

*) Луцьке православне Чеснохресне Братство було заложене в 1617 р., а грамоту королівську одержало в році 1619. Братство заложила українська шляхта при участи міщан і селян. Братчиками були князі Святополк-Четвертинські, Чарторійські і инші... Мета Братства — оборона православія від латинства, виховування мас і доброчинність. В XVIII ст. Братство було зачинене, а все його майно опинилося в руках латинників. Після 1798 р. братська церква була знову освячена на православний собор, який згорів у 1803 р. В 1888 р. з частини стіни буда відбудована капличка, а потім і сучасна Церква Чесного Хреста.

В близчому часі вийде ця леґенда в збірці з иншими леґендами окремою книжкою.

З життя Галичини

Набили Вальницького. 1 травня робітники в Бориславі набили посла з сель-роба—лівиці Вальницького.

Самогубство. Застрілився секретар угодовсго часопису „Селянський Прапор“ в Станиславі — Михайло Галимай.

Багнетом. В с. Добра біля Яворова (Галичина) поліціянт Юзеф Матерна з Сіняви пробив Юркові Лиховозові ногу багнетом (Рада)

Луцькі новинки

Конфіската „Укр. Громади“. Ч. 19 (80) „Української Громади“ з дня 27 травня ц. р. зайняте Луцьким Старостом за уміщення статті „Просвіта і адміністрація“ й заміток: „Посол Грінбаум про волинського воєводу“, „Розвязання вищих кляс ґімназії“ і „Недозволяють нарад“. Ввесь наклад цього числа забрано поліцією.

Недозволено. Довідуємось, що воєвідська влада не дала дозволу на святкування свята української кооперації; україн. кооперації пропонується святкувати разом з польською кооперацією, на що українці згодитися не можуть, і подають рекурс.

Реферат у „Просвіті“. В неділю, 20 травня, в салі „Просвіти“ відбувся відчат (другий) директора укр. гімназії п. Шкляра на тему: „Участь жіноцтва в українському письменстві“. Селя була переповнена, як завжди по береги. Референта нагородили дружніми оплесками.

Фізичне виховання. 19 ц. травня відбулися організаційні збори по відновленню діяльности підсекції фізичного виховання при Луцькій „Просвіті“. Обрано Раду в складі: голова М. Горбенко, секретар П. Голубович, скарбник А. Сало. Досі до підсекції записалося 15 чол.

Українська мова в судах. 29.V ц. р представник Інспекторату Ревіз Союзу Укр. Кооп. в Луцьку, на просьбу селян заложителів одної кооперативи, здавав в подавчому бюрі Окружного Суду в Луцьку статути тої кооперативи в цілі реєстрації. Статут був в українській мові. Коли він звернувся до урядовця по українськи, той сказав, що української мови не розуміє, і зажадав, щоби покликати йому тлумача. Після довгої суперечки пан урядовець статути прийняв без тлумача. Наступного дня інспектор Ревіз. Союзу п. Кобилянський інтервеніював у цій справі у предсідника суду, який обіцяв справу розглянути. Як нас інформують, в подавчому бюрі Окруж. Суду в Луцьку має бути урядовець, який знає українську мову.

Лист до Редакції.

Прошу Хв. Редакцію не відмовити умістити слідуюче повідомлення.

З приводу вперто поширюваної членом Верх. Сов. РНО Євгеном Комаревичем пльотки, нібито я одержав на росклад Православної Церкви 30 000 зол., п. Комаревич притягнений мною до судової відповідальности.

Рівнож притягнено мною до суду волинського епархіяльного міссіонера п. Перетрухина, котрий дозволив собі по селах блюзнірські кпини над українськими перекладами богослужбових книжок і поширював особисто про мене і про мою професію лікаря (спеціяльно акушера) ріжні злобні вигадки.

Ідейної боротьби такими способами провадити не вільно.

З глибоким поважанням

Др. А. Річинський

б. Голова Українського Церковного Комітету

У Володимирі, 18.V 1928

З Українбанку. 9 ц. травня на засіданні Надзірної Ради в Луцьку обрано: головою Андрія Глущука, заступником Михайла Чирка, секретарем Пафнутія Чупруна. До контрольн. комісії входять: М. Чирко, В. Кушнірук і Пафнутій Чупрун і як голова Надз. Ради А. Глущук. Директором знов обрано О. Ковалевського.

ОСТАННІ ВІСТИ

Загроза неврожаю. З ріжних кінців наших земель під Польщею надходять вістки про знищені озимі засіви. В Галичині засіви пропали на 75 відсотків, а місцями й зовсім. Також і на Волині в багатьох місцях озимі засіви переорано.

—Адмін. Трибунал відхилив зажалення б. сенатора Карпинського на непризнання йому обивательства адмін. владою.

— На днях Найвищий Трибунал відхилив касаційну скаргу засуджених у Володимирі в січню минулого року політичних на кругло 1000 літ вязниці.

— В Кракові викрито шпигунську організацію, яка працювала для Совітів.

— В звязку з замахом на сов. торговельного представника Лізарева закрито в Варшаві рос. Т-во „Обєдіненіє, рус. молодежі“; затримано в арештах 13 осіб.

— 4-го червня збереться в Женеві Рада Ліґи Народів.

— 14 травня литовці святкували десятиліття своєї молодої держави.

— Король Амануллаг виїхав уже з Рад. Союзу і гостює тепер у турків.

— Французькі письменники й журналісти, члени „Ліґи оборони прав людини“ прислали листа марш. сойму Дашинському, в якому взивають до ухвалення повної амнестії для всіх політичних вязнів.

— В бою китайців з японцями під Бінанфу згинуло понад 10 000 китайців.

— Японці зайняли Пекін.

— На Загальних Зборах Укр. Клюбу в Варшаві 6 V. обрано нову управу в складі: голова п. М. Миронович, місто-голова інж. О. Ільницький, секретар А Коломиєць, господар п. С. Лукасевичева, скарбник М. Куликівський, бугальтер М. Бригідів.

Розвязання загадки ч. 2.

З огляду на те, що до виходу наступного числа не всі листи з розвязанням встигають надійти, надалі розвязання будемо містити не в наступному числі, а через число. Розвязання загадки ч. 2 буде уміщене в ч. 20.

Загадка ч. 3.

1. Коли качка починає пливати?
2. Якого дерева є в лісі найбільше?
3. Де найбільше косять сіна?
4. На якому боці спить заяць весною?
5. Коли Ной стояв вверх головою?
6. Чому ворона летить до лісу?

За правильне розвязання всіх загадок призначається нагороду по жеребку

Поштова скринька.

— П. інж. Р. Билінський Кремянець. До кінця року належиться 3 зол. 50 гр.

— Як. Стрільчук, с. Відют на Ковельщині й Ів. Томашівський, с. Вацлавка. Замість газети „Нарід“, яка об'єдналась з „Укр. Громадою“ і виходить під редакцією п. В. Островського,—висилаємо Вам „Укр. Громаду“.

— З. Приступа, Шкурат, Повурськ. „Нарід“ об'єднався з „Укр. Громадою“, яку Вам висилаємо. Приєднуйте передплатників.

— А. Гринь, Ст. Лішня. Заплачено до 15.VII. Висилаємо по старій адресі

— В. Гаськевич, Хотячів. Заплачено до 1.VI. ц. р.

— А. Малярчук, Лопушно, Заплачено до 18.IX.

— Читальня в Кордишові. 10 зол. одержано. Заплачено до 1.VI. ц. р.

— Читальня в Гуменниках. 5 зол. одержано. Заплачено до 1.VIII.

— С. Токар. Дякуємо за приєднування передплатників.

— А. Трохимлюк, Вишневець. Одержали. Адресу змінили.

— Е. Лібацький, Уязд. Заплачено до 1.V.

— Я. Бартко. Ковель. 8 зол. одержали. Заплачено до 1.V. ц. р.

Видавець М. Черкавський Drukarnia F. Richtera, Łuck Відповід. редактор С. Вишнівський.